

Zadania i aktywność CENTRALNEGO BIURA ANTYKORUPCYJNEGO w obszarze przeciwdziałania korupcji w Polsce

Sabina Kołakowska

Gabinet Szefa CBA

■ Definicja korupcji

Korupcja to pojęcie złożone. Definicja słownikowa mówi o zepsuciu, demoralizacji społecznej czy przekupstwie¹. W rozumieniu *Cywilnoprawnej konwencji o korupcji*, sporządzonej w Strasburgu w listopadzie 1999 r., korupcja oznacza: „żądanie, proponowanie, wręczanie lub przyjmowanie, bezpośrednio lub pośrednio, łapówki lub jakiegokolwiek innej nienależnej korzyści lub jej obietnicy, które wypacza prawidłowe wykonywanie jakiegokolwiek obowiązku lub zachowanie wymagane od osoby otrzymującej łapówkę, nienależną korzyść lub jej obietnicę”. Z kolei legalna definicja korupcji w prawodawstwie polskim uregulowana została w ustawie o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym². W rozumieniu tejże ustawy korupcją jest czyn:

- 1) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakiegokolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- 2) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakiegokolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- 3) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakiegokolwiek nienależnych ko-

rzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;

- 4) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakiegokolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Bez względu na kwestie definicyjne nie ulega wątpliwości, że korupcja, obok przestępczości zorganizowanej, stanowi obecnie jedno z największych zagrożeń dla państwa oraz wolnego rynku.

■ Zadania oraz struktura organizacyjna CBA, uprawnienia funkcjonariuszy Biura

Centralne Biuro Antykorupcyjne jest służbą specjalną powołaną do zwalczania korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w szczególności w instytucjach państwowych i samorządowych, a także do zwalczania działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa. Działa na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. W ujęciu organizacyjnym CBA jest urzędem administracji rządowej, przy pomocy którego działa Szef CBA będący centralnym organem administracji rządowej. Działalność Biura obejmuje swoim zasięgiem terytorium całego kraju.

Struktura organizacyjna CBA

W celu zwalczania korupcji funkcjonariusze CBA uprawnieni są do wykonywania czynności: operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych, kontrolnych oraz analityczno-informacyjnych³.

Do zadań Biura w zakresie jego właściwości rzeczowej należy przede wszystkim rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw (wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o CBA) oraz ściganie ich sprawców, ale także:

- ujawnianie przypadków nieprzestrzegania przepisów o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne i przeciwdziałanie takim przypadkom,
- dokumentowanie podstaw i inicjowanie realizacji przepisów o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa (SP) lub innych państwowych osób prawnych,
- ujawnianie przypadków nieprzestrzegania określonych przepisami prawa procedur podejmowania i realizacji decyzji w przedmiocie:
  - prywatyzacji i komercjalizacji,
  - wsparcia finansowego,
  - udzielania zamówień publicznych,
  - rozporządzania mieniem jednostek sektora finansów publicznych, jednostek otrzymujących środki publiczne, przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
  - przyznawania koncesji, zezwoleń, zwolnień podmiotowych i przedmiotowych, ulg, preferencji, kontyngentów, plafonów, poręczeń i gwarancji bankowych,

- kontrola prawidłowości i prawdziwości oświadczeń o stanie majątkowym lub oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej osób pełniących funkcje publiczne,
- prowadzenie działalności analitycznej dotyczącej zjawisk występujących w obszarze właściwości CBA oraz przedstawiania w tym zakresie informacji Prezesowi Rady Ministrów, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmowi oraz Senatowi.

Warto zwrócić uwagę, że Centralne Biuro Antykorupcyjne jest jedyną służbą specjalną posiadającą narzędzie w postaci kontroli oświadczeń majątkowych i decyzji gospodarczych. CBA weryfikuje także oświadczenia o braku konfliktu interesów. Sprawdzane są deklaracje składane przez kandydatów na członków i członków Komisji Ekonomicznej przy Ministrze Zdrowia, Rady Przejrzystości i Rady ds. Taryfikacji przy Prezesie Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, Komitetu Offsetowego przy Ministerstwie Obrony Narodowej oraz konsultantów w ochronie zdrowia.

Jedną z podstawowych przesłanek utworzenia w roku 2006 Centralnego Biura Antykorupcyjnego było przekonanie, że aby skutecznie ograniczyć korupcję, powinien nastąpić wyraźny wzrost efektywności ścigania przestępstw korupcyjnych w kraju. Od początku było to zadanie bardzo ambitne i trudne, przede wszystkim z uwagi na specyficzny charakter korupcji. Jest to bowiem przestępstwo, które skutecznie wikła strony kryminalnego układu w taki sposób, że żadnej z nich nie zależy na jego wykryciu. Walkę z korupcją, szczególnie w pierwszych latach istnienia Biura, utrudniało także mocno zakorzenione w społeczeństwie przekonanie, że z korupcją i układami nie da się skutecznie walczyć. Ponadto w mniemaniu wielu

pokutuje także inne, błędne przeświadczenie, że korupcja to przestępstwo bez ofiar. A przecież nie ulega wątpliwości, że ofiarami korupcji są wszyscy, całe społeczeństwo. Szacowane bezpośrednie koszty korupcji stanowią od 2,9% do 4,4% wartości udzielonych zamówień, co w przypadku Polski daje kwotę ok. 7–10 mld zł rocznie⁴.

■ Skuteczność CBA

Od początku Biuro zajmowało się sprawami najpoważniejszymi – nadużyciami o charakterze gospodarczym, w których Skarb Państwa notował największe straty, dotyczącymi korupcji w wymiarze sprawiedliwości, systemie ochrony zdrowia, administracji centralnej, sporcie, kulturze i każdym innym obszarze, w którym wydatkowane są środki publiczne. Funkcjonariusze CBA prowadzą sprawy dotyczące: sprzedajności urzędniczej czy powoływania się na wpływy w organach władzy publicznej, grup przestępczych wyłudających zwrot podatku VAT, działań na szkodę spółek SP, wystawiania dokumentów księgowych za fikcyjne usługi i wyłudzenia w ten sposób środków budżetowych, składania fałszywych oświadczeń o stanie majątkowym czy działania tzw. mafii lekowej i procederu wywozu leków za granicę⁵.

Efekty pracy CBA pokazują dane liczbowe. W latach 2016–2019 w toku prowadzonych przez Biuro spraw ujawniono korzyści majątkowe w łącznej kwocie 1 mld 107 mln zł. Jednocześnie w tym okresie stwierdzono szkodę w mieniu Skarbu Państwa lub narażenie na taką szkodę w wysokości ponad 10 mld 374 mln zł, a w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych zabezpieczono mienie w łącznej kwocie 900 mln zł⁶. Obecnie Biuro zatrudnia ok. 1300 osób, a roczny budżet instytucji wynosi ok. 210 mln zł⁷.

W wyniku prowadzonych działań kontrolnych CBA w latach 2016–2019 Skarb Państwa uniknął straty co najmniej 4,3 mld zł (w 98 projektach finansowanych lub dofinansowywanych z budżetu państwa), a w toku tylko 4 kontroli stwierdzono zaistnienie szkody SP w wysokości 174,5 mln zł. Z kolei w efekcie prowadzonych działań analityczno-informacyjnych udało się m.in. zapobiec utracie środków budżetowych w wysokości 669 mln zł (przy czym kwota ta dotyczy tylko 4 przykładowych instytucji).

■ Przeciwdziałanie korupcji

Skuteczna walka z korupcją wymaga nie tylko identyfikacji zagrożeń i ścigania sprawców przestępstw, a więc działań *post factum*, ale również podejmowania skierowanych możliwie szeroko inicjatyw informacyjno-edukacyjnych, które mają służyć podniesieniu świadomości na temat zjawiska korupcji oraz kształtowaniu właściwych postaw. Działania prewencyjne w odniesieniu do instytucji administracji publicznej oznaczają często także potrzebę wprowadzenia zmian o charakterze organizacyjnym. Centralne Biuro Antykorupcyjne od lat wyznacza standardy w tym zakresie, proponując konkretne rozwiązania, które można znaleźć w wydawanych przez CBA publikacjach, w formie wskazówek czy wytycznych. W minionym roku Biuro wydało dwa ważne raporty – we wrześniu *Wytyczne w zakresie tworzenia i wdrażania efektywnych programów zgodności (compliance) w sektorze publicznym*⁸ oraz w grudniu *Wytyczne antykorupcyjne dla administracji publicznej w zakresie jednolitych rozwiązań instytucjonalnych oraz zasad postępowania dla urzędników i osób należących do grupy PTEF*⁹ (PTEF – ang. *person entrusted with top executive functions* – osoba pełniąca najwyższe rządowe funkcje wykonawcze na poziomie krajowym/centralnym), dalej zwane *Wytycznymi antykorupcyjnymi CBA*. Zaproponowane przez CBA rozwiązania, będące jednocześnie realizacją działań nr 4.2, 4.3 i 4.4 Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020, określają kluczowe komponenty dla tworzenia i wdrażania, *de facto* w każdym urzędzie publicznym w Polsce, efektywnych programów zgodności oraz stanowią swobodną bazę dla stworzenia skutecznej, kompleksowej polityki antykorupcyjnej instytucji.

W zakresie jednolitych rozwiązań instytucjonalnych *Wytyczne antykorupcyjne CBA* wskazują na sześć kluczowych komponentów: zaangażowanie kierownictwa, ocena ryzyka korupcyjnego, kompetencje i zadania pracowników ds. przeciwdziałania korupcji, szkolenia, polityka prezentowa i rejestry korzyści oraz skuteczna samoocena i monitorowanie zagrożeń korupcyjnych (w tym ochrona sygnalistów). Wszystkie one stanowią organiczną całość, jednak na potrzeby niniejszego artykułu warto zwrócić szczególną uwagę na trzy omówione w publikacji zagadnienia.

Polityka prezentowa

Wytyczne antykorupcyjne CBA podejmują temat w wielu instytucjach, również w służbach, często zaniebany. A przecież praktyka przyjmowania i wręczenia przez urzędników (jak również funkcjonariuszy), w związku z reprezentowaniem instytucji w kontaktach z innymi podmiotami, różnego rodzaju korzyści jest zwyczajem powszechnie stosowanym. Dokument zwraca uwagę, że zwyczaj ten niesie ze sobą szereg zagrożeń, w tym ryzyko popełnienia przestępstwa korupcji. Wytyczne definiują ponadto pojęcie tejże korzyści i wskazują warunki, które upoważniają urzędnika do jej przyjęcia lub wręczenia¹⁰.

Zdaniem specjalistów CBA w prawidłowo i bezpiecznie (*de facto* ma ona stanowić narzędzie ochrony kierownictwa oraz pracowników przed uwikłaniem się w korupcję) opracowanej polityce prezentowej instytucji przede wszystkim powinno kategorycznie wybrzmieć, iż przyjęcie lub wręczenie przez urzędnika (osobę fizyczną) korzyści majątkowej lub osobistej lub jej obietnicy dla siebie lub innej osoby w związku z pełnioną funkcją publiczną jest przestępstwem i podlega odpowiedzialności karnej – poza przypadkami, gdy przyjęcie lub wręczenie nastąpiło w imieniu i na rzecz instytucji, którą reprezentuje ten urzędnik.

Rola sygnalisty w ochronie interesu publicznego

Jednym z ważnych zadań instytucji w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym jest ich stałe monitorowanie oraz dokonywanie właściwej oceny istniejących ryzyk. Jednak sam system monitorowania, nawet najbardziej sprawny, nie zastąpi informacji zwrotnej, a przede wszystkim reakcji konkretnego człowieka. Dlatego też Centralne Biuro Antykorupcyjne zwraca uwagę na szczególną rolę sygnalistów. To pracownicy instytucji, jako osoby bezpośrednio uczestniczące i obserwujące przebieg procesów w administracji, często jako pierwsi dostrzegają, że dochodzi do nieprawidłowości albo popełnienia czynu zabronionego i często także pozostają jedynymi osobami, które mają taką wiedzę.

Oczywiście trzeba i warto przypominać o społecznym obowiązku zawiadomienia stosownych organów o zaistniałym przestępstwie¹¹, ale również należy podkreślać, iż wczesna, odważna odpowiedź na zaobserwowane nadużycia, polegająca na ich zgłoszeniu, przede wszystkim pozwala uniknąć ich negatywnych następstw, np. finansowych, organizacyjnych czy wizerunkowych.

Ponadto w perspektywie długookresowej działalność sygnalistów stanowi ważny element wzmocnienia odporności całej organizacji, pozwala bowiem na oddolne egzekwowanie prawa i gwarantuje ochronę interesu publicznego w duchu lojalności wobec państwa. Dlatego skuteczna polityka antykorupcyjna instytucji to także skuteczny system ochrony sygnalistów, za który, co warto podkreślić, odpowiada przede wszystkim kadra kierownicza danego urzędu.

Szkolenia

Realizując misję prewencji korupcji, Centralne Biuro Antykorupcyjne, na podstawie wieloletniego już doświadczenia, zwraca szczególną uwagę na fakt, iż odporność organizacji na zagrożenia korupcyjne zależy nie tylko od odpowiednich przepisów i rozwiązań organizacyjnych, ale nade wszystko od właściwych postaw ludzkich, które można i należy kształtować.

Wytyczne antykorupcyjne CBA w wielu fragmentach odwołują się do takich pojęć jak misja służby publicznej czy kultura uczciwości. Powszechnie akceptowane i obowiązujące standardy etyczne bez wątpienia powinny przekładać się na codzienną urzędniczą praktykę i stanowić podstawę do budowania etosu służby publicznej. Urzędnik czy funkcjonariusz jako przedstawiciel organów państwa powinien aktywnie, w poczuciu obowiązku, pracować na rzecz interesu publicznego, w tym z odwagą reagować, gdy interes ten jest zagrożony¹².

Obok *Wytycznych antykorupcyjnych* Biuro opublikowało algorytm postępowania urzędnika w sytuacji zagrożenia korupcyjnego.

Od 2010 r. funkcjonariusze Biura prowadzą w tradycyjnej, stacjonarnej formie szkolenia antykorupcyjne dla pracowników, w tym kadry kierowniczej, instytucji państwowych, instytucji administracji publicznej oraz spółek z udziałem Skarbu Państwa. W trakcie spotkań omawiane są zarówno przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w tym przepisy korupcyjne, jak i przykłady sytuacji oraz zachowań rodzących potencjalne zagrożenie korupcyjne. Od 2014 r. Biuro oferuje również szkolenia w formie online. Na antykorupcyjnej platformie e-learningowej CBA¹³ znajdują się 3 moduły szkoleniowe: *Korupcja w administracji publicznej*, *Korupcja w biznesie* oraz *Przeciwdziałanie korupcji* – w dwóch wersjach językowych (w języku polskim i angielskim). Platforma szkoleniowa CBA cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem, również poza granicami Polski, które wzrosło szczególnie w ostatnim roku, z uwagi na przeniesienie wielu aktywności zawodowych do świata inter-

netowego. Pośród instytucji, które poznały to narzędzie, standardem stała się praktyka, by do realizacji szkoleń zobligować wszystkich zatrudnionych w danym urzędzie pracowników merytorycznych, wyznaczając im termin, w którym szkolenie (bądź szkolenia) powinno zostać ukończone. Obecnie liczba zakończonych wynikiem pozytywnym i uzyskaniem certyfikatu szkoleń na platformie CBA wynosi ponad 280 tys.

Aktywność prewencyjna CBA skierowana jest zarówno do urzędników, polityków czy przedsiębiorców, jak i studentów oraz innych osób, dla których problem korupcji w Polsce nie jest sprawą obojętną. Swoje kroki kierujemy coraz częściej także w stronę najmłodszych. W 2014 r., wspólnie z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji, CBA zrealizowało pilotażowy projekt pn. „Etyka nie tylko dla smyka” skierowany do nauczycieli oraz uczniów klas I–III szkoły podstawowej. Z kolei w roku 2020 Biuro zainicjowało przeprowadzenie dla uczniów szkół podstawowych z wybranych gmin w kraju konkursu pn. „Co to znaczy być uczciwym?”. Jego celem było wprowadzenie uczniów w świat wartości, a także wywołanie u dzieci reflek-

KORUPCJA ZAREAGUJ!

Jeśli znalazłeś się w sytuacji zagrożenia korupcyjnego pamiętaj, że prawidłowa reakcja uchroni Cię przed ewentualną odpowiedzialnością karną. Zachowaj spokój i podejmij odważne działania.

ZAGROŻENIE KORUPCYJNE

Jedyną właściwą postawą urzędnika w sytuacji zagrożenia korupcyjnego jest stanowcza odmowa.

● ZDECYDOWANIE
ODMÓW

Nie kontynuuj rozmowy w cztery oczy, poproś współpracownika lub przełożonego o dołączenie do spotkania.

● ZYSKAJ
ŚWIADKA

Już sama obietnica łapówki jest przestępstwem, dlatego jesteś zobowiązany niezwłocznie poinformować o sprawie przełożonego. Najlepiej jeśli to przełożony zawiadomi CBA lub Policję.

● ZGŁOŚ
PRZEŁOŻONEMU

Miej pod kontrolą wszystkie dokumenty dotyczące sprawy, w związku z którą doszło do próby przekupstwa. Nie przyjmuj łapówki, aby ją zabezpieczyć dla celów dowodowych.

● ZABEZPIECZ
DOWODY

Nie dopuść, by składający propozycję korupcyjną pozostał sam w pomieszczeniu, ale też nie wpuszczaj tam osób postronnych. Zachowaj spokój. Nawet gdyby sprawca próbował się oddalić, istnieje duże prawdopodobieństwo ustalenia jego personaliów.

● ZMINIMALIZUJ
RYZYKO

To Ty dysponujesz bezpośrednią wiedzą o zaistniałym zdarzeniu. Przekaż wszystkie dowody i informacje funkcjonariuszom, którzy poinstruują Cię o dalszym biegu sprawy. Stosuj się do ich poleceń.

● ZEZNAJ UPRAWNIONEMU
ORGANOWI

Próba przekupstwa urzędnika administracji publicznej dotyczy nie tylko Ciebie, ale także urzędu, w którym pracujesz. Udokumentuj przebieg zdarzenia w notatce służbowej.

● ZAPISZ PRZEBIEG
ZDARZENIA

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

sji na temat różnorodnych przejawów uczciwości, co sprzyjać ma kształtowaniu należytych postaw moralno-etycznych oraz przygotowywać do świadomego podejmowania właściwych wyborów. Uczestnicy dwóch edycji konkursu mieli możliwość przygotowania pracy plastycznej w formie plakatu lub nagrania zawierającego swobodną wypowiedź. Konkurs spotkał się z szerokim zainteresowaniem zarówno uczniów, jak i pedagogów, a jego efekty cyklicznie publikowano na stronie antykorupcja.gov.pl.

■ Rządowy Program Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020

Zwalczanie korupcji, jak również jej przeciwdziałanie stanowią jeden z priorytetów polityki państwa w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat. Chodzi bowiem o żywotny interes wszystkich obywateli. W Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, w drodze uzgodnień pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji (będącym podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie i realizację poprzedniej rządowej strategii antykorupcyjnej) oraz Ministrem – Koordynatorem Służb Specjalnych, wypracowane zostały założenia ostatniego, zakończonego już Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji (RPPK) na lata 2018–2020. Program, ustanowiony na mocy uchwały nr 207 Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2017 r., pełnił rolę narzędzia zapewniającego skuteczne planowanie i zarządzanie działaniami legislacyjnymi, operacyjnymi, prewencyjnymi oraz edukacyjnymi podejmowanymi przez służby i organy państwowe w obszarze przeciwdziałania przestępczości korupcyjnej. Jako cel główny RPPK Biuro wskazało realne ograniczenie przestępczości korupcyjnej w kraju i podniesienie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania zachowaniom korupcyjnym.

W latach 2018–2020, poza podejmowaniem wielu działań wynikających z RPPK, Szef CBA kierował, w roli Przewodniczącego, pracami Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynowania i Monitorowania Wdrażania Programu. Obecnie trwają prace koncepcyjne dotyczące kolejnej krajowej strategii antykorupcyjnej.

■ CBA – aktywnie w służbie Rzeczypospolitej

Pełnienie przestępstwa korupcyjnego to nie tylko osobista porażka osoby pełniącej daną funkcję publiczną. To nie tylko odpowiedzialność karna urzędnika czy społeczna infamia, z jaką musi się liczyć. To także mierzalne straty dla państwa i społeczeństwa – ekonomiczne, wizerunkowe, moralne. Potrzeba zatem służby specjalnej, która w swoich strukturach zgromadzi niezbędną wiedzę, narzędzia oraz klucze w przypadku tego rodzaju przestępczości doświadczenie, która odważnie będzie podejmowała działania zarówno w odniesieniu do zagrożonego interesu indywidualnego obywatela, jak i na poziomie strategicznym, odnosząc się do szeroko rozumianego bezpieczeństwa państwa. Niemal 15 lat pracy CBA pokazuje, że właśnie taką służbę udało się w Polsce stworzyć.

¹ *Mały słownik języka polskiego*, red. S. Skorupka, H. Auderska, Z. Łempicka, PWN, Warszawa 1969.

² Art. 1 ust. 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1921, z późn. zm.).

³ Art. 13 ust. 1 ustawy o CBA.

- ⁴ Przytoczone dane pochodzą z badań, które przeprowadzono w latach 2012–2013 na zlecenie Komisji Europejskiej reprezentowanej przez Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych UE (OLAF). Celem badań było m.in. opracowanie metodologii pomiaru kosztów korupcji oraz zebranie informacji nt. najlepszych praktyk służących wdrożeniu w państwach członkowskich krajowych polityk antykorupcyjnych. Raport końcowy został opracowany przez PwC EU Services i Ecorys z wsparciem Uniwersytetu w Utrechcie.
- ⁵ Informacje na temat prowadzonych działań znaleźć można na oficjalnej stronie Biura – cba.gov.pl.
- ⁶ Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Wybrane dane dotyczące działalności CBA w latach 2012–2015, 2016–2019*, <https://www.cba.gov.pl/pl/aktualnosci/4342,Wybrane-dane-dotyczace-dzialalnosci-CBA-w-latach-2012-2015-2016-2019.html>.
- ⁷ Dane za rok 2019.
- ⁸ Centralne Biuro Antykorupcyjne, *CBA promotorem zgodności*, <https://antykorupcja.gov.pl/ak/aktualnosci/14073,CBA-promotorem-zgodnosci.html>.
- ⁹ Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Wytyczne antykorupcyjne dla administracji publicznej w zakresie jednolitych rozwiązań instytucjonalnych oraz zasad postępowania dla urzędników i osób należących do grupy PTEF*, <https://www.antykorupcja.gov.pl/ak/wydawnictwa-cba/publikacje-w-jezyku-pol/14084,Wytyczne-antykorupcyjne-dla-administracji-publicznej-w-zakresie-jednolitych-rozw.html?search=118919438053>.
- ¹⁰ Spotkanie ma charakter oficjalny, upominek ma charakter i wartość symboliczną, upominek ma charakter dobrowolny i nie jest wymuszony przez żadną ze stron, upominek ma charakter okolicznościowy.
- ¹¹ Zgodnie z art. 304 § 1 kodeksu postępowania karnego każdy, kto dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Zawiadomienie dotyczące korupcji można przekazywać również do CBA za pośrednictwem 4 kanałów zgłoszeniowych: telefonicznie (800 808 808), za pomocą poczty elektronicznej (sygnal@cba.gov.pl), za pomocą poczty tradycyjnej oraz osobiście (w centrali oraz delegaturach Biura).
- ¹² Algorytm, w wersji do pobrania i wydruku, dostępny jest pod adresem: <https://www.antykorupcja.gov.pl/ak/wydawnictwa-cba/publikacje-w-jezyku-pol/14084,Wytyczne-antykorupcyjne-dla-administracji-publicznej-w-zakresie-jednolitych-rozw.html?search=118919438053>.
- ¹³ Antykorupcyjna platforma e-learningowa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, <https://szkolenia-antykorupcyjne.edu.pl/>.

Summary

Tasks and activity of the Central Anti-Corruption Bureau in the area of counteracting corruption in Poland

The Central Anti-Corruption Bureau is a secret service established to fight corruption in a public and economic life, particularly in state and self-government institutions, as well as to combat activity damaging economical business of the state. It acts pursuant to the act from 9 June 2006 on the Central Anti-Corruption Bureau. In the article definitions of the concept of corruption were quoted and essential premises of creating the service were presented. Tasks, an organizational structure and entitlements of the Central Anti-Corruption Bureau officers as well as effects of Bureau's work in last few years were introduced. In the study there have also been discussed actions of information-educational character taken by the Bureau, which were implemented, among others, as part of the Government Program for Counteracting Corruption for the years 2018–2020. In the context of prevention of corruption, referring to the publication published by the CACB in December 2020 entitled "Anti-corruption guidelines for the civil service in the area of uniformed institutional solutions and rules of conduct for clerks and persons belonging to the PTEF group", in the article the following issues were presented: gift policy, a whistleblower and training courses.

Tłumaczenie: Renata Cedro